

HandläggareJohanna Salén
08-508 26 032**Till**Trafiknämnden
2024-08-29

Prioriterat gångvägnät för Stockholms stad. Beslut om antagande

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner för egen del förslag till prioriterat gångvägnät för Stockholms stad och hemställer till kommunfullmäktige att godkänna nämndens beslut.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefSara Bergendorff
AvdelningschefRobin Billsjö
Enhetschef

Sammanfattning

I gångplan 2016 finns en målbild för ökad gångvänlighet i Stockholm. Handlingsplan för gång 2022-2027 pekar ut flera åtgärder som svarar mot målbilden. En av åtgärderna är att ta fram ett prioriterat gångvägnät. Det gavs även som uppdrag i budgeten för 2024.

Det prioriterade gångvägnätets syfte är att peka ut ett gent nätverk av gångstråk som tillsammans binder samman stadens viktiga målpunkter. I nätet framhålls stråk som fyller en särskilt viktig funktion ur ett gångperspektiv och där många människor rör sig. I det prioriterade gångvägnätet ingår också framtida eller saknade länkar som kan bidra till ett mer gent och sammanhängande

gångvägnät. Nätet ska i första hand ses som ett prioriteringsstöd som kan underlätta åtgärdsplaneringen för flera olika delar av stadens verksamheter.

Det prioriterade gångvägnätet består av fyra olika stråktyper:

- *Huvudgångstråk* utgör basen i det prioriterade gångvägnätet. Det består av gena kopplingar som knyter ihop stadsdelar och viktiga målpunkter.
- *Stadslivsstråk* är huvudgångstråk med utpräglade urbana kvaliteter såsom hög bebyggelsestäthet, funktionsblandad bebyggelse, höga vistelsevärden, aktiva bottenvåningar och befolkade gaturum.
- *Framtida stråk* är prioriterade gångstråk i områden där planarbete pågår och/eller det finns en konkret idé om framtida gatu- och bebyggelsestruktur.
- *Strategiska kopplingar* avser huvudsakligen saknade gångförbindelser som kan hjälpa till att överbrygga barriärer eller åstadkomma genare gångvägar mellan målpunkter. De är mer visionära till sin karaktär och genomförbarheten har i allmänhet inte studerats.

Förslaget till prioriterat gångvägnät är brett förankrat inom staden och bygger till stor del på områdesansvariga trafikplanerare, stadsplanerare och strategers lokalkännedom.

Det prioriterade gångvägnätet ska underlätta vid prioritering av investeringsåtgärder och av drift och underhåll samt i olika typer av tillstånds- och upplåtelsefrågor som till exempel uteserveringstillstånd och trafikordningsplaner. Det prioriterade gångvägnätet ger också information om var gångstråken kräver extra hög standard och omvårdnad i stadsbyggnadsprojekt eller andra större projekt som omfattar nybyggnation eller omdaning av ett gaturum.

Det är första gången staden tar fram ett prioriterat gångvägnät och många osäkerheter kvarstår kring tillämpningen. Kontoret anser dock att förslaget till prioriterat gångvägnät har potential att vara ett värdefullt stöd i den ordinarie verksamheten och fortsatta planeringen för ett ännu mer gångvänligt Stockholm.

Bakgrund

I gångplan 2016 finns en målbild för ökad gångvänlighet i Stockholm. Handlingsplan för gång 2022-2027 pekar ut flera

åtgärder som svarar mot målbilden. Den antogs i trafiknämnden 17 mars 2022. En av åtgärderna i handlingsplanen är att ta fram *ett prioriterat gångvägnät*. Åtgärden syftar till att ta fram och förankra ett övergripande och prioriterat gångvägnät som binder ihop stadens viktiga målpunkter. Det prioriterade gångvägnätet ska underlätta vid prioritering av investeringsåtgärder och av drift och underhåll samt i olika typer av tillstånds- och upplåtelsefrågor som till exempel uteserveringstillstånd och trafikordningsplaner. Det prioriterade gångvägnätet ger också information om var gångstråken kräver extra hög standard och omvårdnad i stadsbyggnadsprojekt eller andra större projekt som omfattar nybyggnation eller omdaning av ett gaturum.

I budgeten för 2024 finns även följande skrivelse ”*Ett prioriterat gångvägnät ska tas fram och åtgärder på nätet genomförs för att skapa ett sammanhängande nät av gångstråk med hög standard*”.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret i samråd med representanter för stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och stadsdelsförvaltningarna.

Utmaningar

Det är första gången Stockholms stad tar fram ett prioriterat gångvägnät och det har inte varit helt självklart hur vissa frågor ska hanteras.

Gående skiljer sig på olika sätt från andra trafikanter både vad gäller beteende och behov av infrastruktur. En del av gångresan består i att ta sig mellan målpunkter, men gående nyttjar även det offentliga rummet för att ta del av folklivet och det staden har att erbjuda eller för rekreation. Bedömningen av fotgängares behov är mer komplex än för andra trafikslag och gånginfrastrukturens standard spelar inte en lika avgörande roll i att skapa en attraktiv stad för gående.

Ett av de viktigaste kriterierna för att skapa en gångvänlig stad är dock att gångvägnätet är finmaskigt och gent så att det är lätt att orientera sig och ta sig fram till fots. Gångresor är oftast kortare än 2,5 km vilket innebär att fotgängare rör sig mer lokalt och kortare sträckor än andra trafikantgrupper. Alla gångbanor blir således viktiga, vilket gör att det ibland är svårt att prioritera mellan flera jämbördiga stråk. Gångresor är också grundläggande för allt resande i staden då alla resor börjar eller slutar med en gångresa. Kopplingen till kollektivtrafiken är särskilt viktig,

kollektivtrafikresenärer är också gångtrafikanter. Samtidigt bidrar kollektivtrafikens hållplatser och stationer till stadslivet genom att befolka gaturummet. Detta syns extra tydligt i ytterstaden där de höga flödena främst förekommer vid kollektivtrafikens knutpunkter och lokala centrum. I innerstaden finns fler målpunkter och längre sammanhängande stråk med höga flöden av människor. Det gör att resmönstren och behoven skiljer sig åt i inner- och ytterstaden vilket också bidrar till att åtgärdsbehov och standardkrav skiljer sig åt i olika delar av staden.

Det prioriterade gångvägnätet

Det övergripande syftet med framtagandet av ett prioriterat gångvägnät är att locka fler människor att gå – i enlighet med gångplanens målbild om att stockholmare och besökare ska kunna, vilja, veta och våga gå. I gångplanen konstateras också att fotgängare är en heterogen grupp trafikanter som använder stadens offentliga rum på många olika sätt. Den komplexa behovsbilden innebär att en gångvänlig stad behöver innefatta bland annat:

- ett sammanhängande och gent nätverk av gångvägar med bra anslutning till kollektivtrafiken
- tät och funktionsblandad bebyggelse där det är nära mellan målpunkterna
- attraktiva, universellt utformade och trygga offentliga rum
- begränsade mängder biltrafik, låga hastigheter och trafiksäkra gångpassager.

Det prioriterade gångvägnätet fokuserar främst på den första punkten i listan, men ger också exempel på hur de prioriterade stråkens attraktivitet kan stärkas. I nätet framhålls stråk som fyller en särskilt viktig funktion ur ett gångperspektiv och där många människor rör sig. Materialet anger även framtida eller saknade länkar som kan bidra till att åstadkomma ett mer gent och sammanhängande gångvägnät. Nätet ska i första hand ses som ett prioriteringsstöd som kan underlätta åtgärdsplaneringen för flera olika delar av stadens verksamheter.

De stråk som ingår i det prioriterade gångvägnätet har valts ut och prövats med stöd i bland annat plandokument, räkningar av gångflöden, GIS-baserade stråkanalyser och platsbesök.

I utpekandet av de gångstråk som ingår i det prioriterade gångvägnätet har ingen hänsyn tagits till markägarskap eller rådighet – stråken är valda efter deras funktion och attraktionskraft

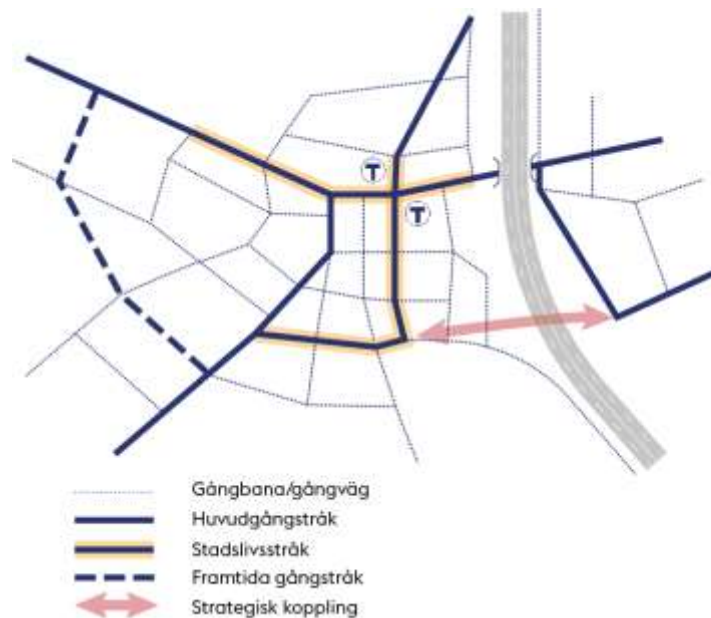
ur ett fotgängarperspektiv. Ungefär 95 procent av det prioriterade gångvägnätet ligger inom stadens rådighet men där rådighet saknas kan trafikkontoret inte på egen hand säkerställa gångbanornas skick och standard. Förhoppningen är dock att utpekandet av särskilt viktiga gångstråk kan ge stöd även till andra fastighetsägare och markförvaltare i deras åtgärdsplanering och prioritering.

Olika typer av utpekade gångstråk

Det prioriterade gångvägnätet består av fyra olika stråktyper:

- Huvudgångstråk
- Stadslivsstråk
- Framtida stråk
- Strategiska kopplingar

Utöver de utpekade stråken finns en mängd andra gångbanor som inte redovisas i de tillhörande kartorna. I bilden nedan illustreras hur det prioriterade gångvägnätet är uppbyggt och hur de prioriterade stråken förhåller sig till ej utpekade gångbanor och gångvägar.

Figur 1. Principiell illustration över de utpekade stråktyperna och hur de förhåller sig till det övriga gångvägnätet.

Huvudgångstråk

Huvudgångstråken utgör basen i det prioriterade gångvägnätet. Det består av gena kopplingar som knyter ihop stadsdelar och viktiga målpunkter.

Utöver de grundläggande kraven som gäller för alla stadens gångbanor är det särskilt viktigt att säkerställa att huvudgångstråken är gena, trygga, tillgängliga, trafiksäkra, framkomliga och lättorienterade.

Stadslivsstråk

Stadslivsstråken är huvudgångstråk med särskilt höga urbana kvaliteter. Stadslivsstråken är attraktiva lägen för olika former av affärsverksamhet eller andra funktioner som attraheras av höga gångflöden. På stadslivsstråken samlas många människor och här är balansen mellan vistelse och rörelse viktig. Vistelsekvaliteterna bidrar till trygghet och attraktivitet och är i sig en anledning till att det är många människor i gaturummet. Samtidigt behöver också det stora flödet av gående ges utrymme för att kunna passera.

Framtida gångstråk

Framtida gångstråk är stråk där planarbete pågår och/eller det finns en konkret idé om framtida gatu- och bebyggelsestruktur. Här framhävs stråk som kommer att ingå i det prioriterade gångvägnätet efter genomförandet och vars utformning därför behöver ges särskild omsorg i samband med till exempel planeringen av ett investerings- eller exploateringsprojekt.

Strategisk koppling

De strategiska kopplingarna är vagare i sin karaktär och inte nödvändigtvis relaterade till pågående eller planerade projekt. Strategiska kopplingar omfattar huvudsakligen saknade gångförbindelser som kan hjälpa till att överbrygga barriärer eller åstadkomma genare gångvägar mellan målpunkter.

I bilaga 1 finns en mer utförlig beskrivning av vad det prioriterade vägnätet är, vad det består av för olika stråk, hur nätet har tagits fram samt kartor som visar de olika stråktyperna och nätets utbredning.

Råd vid planering och utformning av prioriterade stråk

Generella riktlinjer och råd för utformning av all gånginfrastruktur i Stockholms stad återfinns i handböckerna *Planera för gående*¹ och *Gata Stockholm*².

Utöver de grundläggande kraven som gäller för alla stadens gångbanor är det särskilt viktigt att huvudgångstråken är gena, trygga, tillgängliga, trafiksäkra, framkomliga och lättorienterade. I

¹ [Planera för gående \(tillstand.stockholm\)](http://tillstand.stockholm)

² [Handbok Gata Stockholm \(tillstand.stockholm\)](http://tillstand.stockholm)

bilaga 1 finns därför råd för utformning vid planering av de prioriterade stråken.

Ekonomi

Trafiknämndens investeringar i framkomlighet för gående utgår från målen i gångplanen: kunna, vilja, våga och veta. En stor del av stadens gångvägnät byggs ut inom exploateringskontorets utbyggnadsprojekt. Därtill genomförs åtgärder för att förbättra och bredda infrastrukturen för gående i majoriteten av alla cykelprojekt som kontoret genomför.

I trafiknämndens budget för 2023-2026 inryms en satsning på gånginvesteringar om 425 mnkr. Därtill genomförs en större mängd reinvesteringsåtgärder för att åtgärda exempelvis bristande beläggning och så kallade potthål på stadens gångbanor.

De flesta av kontorets pågående investeringsprojekt ligger på sträckor och platser som ingår i det prioriterade gångvägnätet.

Staden prioriterar gångåtgärder inom budgeten utifrån följande parametrar:

- Måluppfyllelse utifrån målen i gångplanen
- Komplexitet/genomförbarhet
- Samhällsnytta
- Kostnad
- Tid

Kontoret strävar efter att ha en blandning mellan större projekt som tar flera år att planera och genomföra och enklare projekt där planeringstiden är kort men nyttan ändå är hög i förhållande till kostnad och nedlagd tid.

Projektidéer kommer från identifierade brister i gångvägnätet. Bristerna identifieras bland annat genom egna inventeringar, medborgarsynpunkter/privata aktörer och politiska uppdrag. Det prioriterade gångvägnätet ger stöd för att styra nämndens gånginvesteringar till platser där de ger störst nytta. Utpekandet av ett prioriterat gångvägnät innebär dock inte per automatik ett ökat investeringsbehov. Behovet av åtgärder varierar inom gångvägnätet och kommer att identifieras i kommande arbete.

Sopsaltning genomförs på delar av det prioriterade gångvägnätet. Omfattningen av sopsaltade stråk ses över årligen och stäms av mot det prioriterade gångvägnätet.

Trafikkontorets synpunkter

Förslaget till prioriterat gångvägnät är brett förankrat inom staden och bygger till stor del på områdesansvariga trafikplanerares, stadsplanerares och strategers lokalkännedom. Ett första utkast på prioriterat gångvägnät remitterades internt inom staden och de inkomna synpunkterna har därefter inarbetats i kartor och textmaterial. Förändringarna efter kontorsremissen bestod till stor del i att minska antalet stadslivsstråk och justera eller komplettera de utpekade stråken i kartmaterialet.

Det är första gången staden tar fram ett prioriterat gångvägnät och många osäkerheter kvarstår kring tillämpningen. Kontoret anser dock att förslaget till prioriterat gångvägnät har potential att vara ett värdefullt stöd i den fortsatta planeringen för ett ännu mer gångvänligt Stockholm.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden för egen del godkänner förslag till prioriterat gångvägnät för Stockholms stad och hemställer till kommunfullmäktige att godkänna nämndens beslut.

Slut

Bilagor

1. Stockholms prioriterade gångvägnät